

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายสำหรับการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
  - 2.1 ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
  - 2.2 ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1
การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรและจัดทำคู่มือการใช้
หลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรม และ
ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม สรุปวิธีดำเนินการวิจัยแต่ละระยะได้ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ดำเนินการโดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษาเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งผลที่

ได้จากการศึกษาการพัฒนาหลักสูตร คือ องค์ประกอบของหลักสูตร 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหา 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) การวัดและการประเมินผล การฝึกอบรม กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4 ระยะ ได้แก่ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม 4) การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม และผลที่ได้จากการศึกษาคุณธรรมสำหรับครู คือ องค์ประกอบของคุณธรรมสำหรับครู 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความอดทนอดกลั้น 3) ความเสียสละ 4) ความเมตตากรุณา 5) ความมีระเบียบวินัย 6) ความยุติธรรม และสร้างแบบสอบถาม เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครู โดยการสุ่มตัวอย่างในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประเด็นการร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรและจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ดำเนินการโดยนำผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประเด็นปัญหาที่ได้จากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย โดยร่างเป็นหลักสูตรฝึกอบรม ให้มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหา 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) การวัดและการประเมินผล การฝึกอบรม และจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การวิจัยระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ดำเนินการโดยนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

ดำเนินการโดยนำผลจากการประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรม จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ มีความสอดคล้องและความเหมาะสม ในการนำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหา 4) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 5) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม และหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความมีระเบียบวินัยของการเป็นครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความอดทนอดกลั้นของการเป็นครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความเมตตากรุณาของการเป็นครู และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความเสียสละของการเป็นครู

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม

สำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ผลการประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน พบว่า ภาพรวมหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในระดับ ($\bar{X} = 0.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.58 – 1.00 และค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู มีความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในของหลักสูตรฝึกอบรม

3. ผลการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู

โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ผลการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรบ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรบ สื่อประกอบการฝึกอบรบ การวัดและประเมินผล คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรบ คุณสมบัติของวิทยากรดำเนินการฝึกอบรบ ขั้นตอนการฝึกอบรบ กำหนดการฝึกอบรบ โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้าน คุณธรรมสำหรับครู ก่อนและหลังการฝึกอบรบ แบบประเมินความพึงพอใจ แนวทางดำเนินการฝึกอบรบ แนวทางสรุปและจัดทำรายงานผลการฝึกอบรบ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 นำมาเสนอเป็น ประเด็นเพื่ออภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรบคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรบคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้าง เนื้อหา 4) กิจกรรมการฝึกอบรบ และ 5) การวัดและประเมินผล กระบวนการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรบ 4 ระยะ ได้แก่ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้าง หลักสูตรฝึกอบรบ 3) การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรบ 4) การปรับปรุง หลักสูตรฝึกอบรบ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรและการฝึกอบรบของนักวิชาการด้านหลักสูตร และนักการฝึกอบรบหลายท่าน เช่น Tabá (1962, p. 341) ลินูซ ชัยสิทธิ์ (2548, หน้า 101-102) พิสนุ พงศ์ศรี (2549, หน้า 134-135) และสมชาย สังข์สี (2550, หน้า 145-146) โดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูล พื้นฐานด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาด้านคุณธรรมครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และนำมากำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหา ของหลักสูตรฝึกอบรบ หลังจากนั้นจัดทำร่างหลักสูตร จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรบ ประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรบ และปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรบ

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชัย สมितिโกร (2554, หน้า 29) ได้กล่าวถึง การวิเคราะห์ ความต้องการในการฝึกอบรมว่าเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการฝึกอบรม เพราะ การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนา โครงการเพื่อให้การฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและเกิดประโยชน์ สูงสุด เมื่อทราบความต้องการแล้วจึงเตรียมการในขั้นตอนต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิด ของ นิรมล ศตวุฒิ (2551, หน้า 21-23) กล่าวถึงกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรที่ ครอบคลุมประกอบด้วย การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดหลักการ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาและการคัดเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ การกำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ การตรวจสอบคุณภาพของ หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร และ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 19) ที่กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรที่ประกอบด้วยระบบที่ สัมพันธ์กัน 3 ระบบได้แก่ การร่างหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร

การคัดเลือกกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญอีก ประการหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ใช้ วิธีการฝึกอบรมแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม ทิศนา แคมมณี (2553, หน้า 99-100) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังได้นำเทคนิคการฝึกอบรม หลากหลายเทคนิค ตามแนวคิดของ สมคิด บางโม (2551, หน้า 85-94) มาประยุกต์ใช้ คือ เทคนิคการฝึกอบรมที่เน้นวิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การบรรยายโดยใช้สื่อ และสื่อทัศนูปกรณ์ประกอบการสาธิต และเทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับ การอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่การระดมสมอง การใช้กิจกรรมนันทนาการ การใช้ฐานกิจกรรม และการฝึกปฏิบัติ จากการใช้เทคนิคการฝึกอบรมหลายๆ เทคนิค ประกอบกันทำให้สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี และ ทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรรา เล่าเรียนดี (2548, หน้า 51) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรมไม่มีเทคนิคใดที่เหมาะสมที่สุดต้องผสมผสานกัน มากกว่า 1 เทคนิคเสมอ

2. การประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ผลการประเมินประสิทธิภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 ทุกประเด็น หมายความว่าองค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการด้านหลักสูตร ได้แก่ Taba (1962, p. 131) Saylor, Alexander & others (1981, pp. 30-39) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 19) และหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการหาคุณภาพตามขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ไซตามซอเสโนและ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ได้ทำการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมและหน่วยการเรียนรู้ มีการนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแล้วพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ เช่น ลินินุช ชัยสิทธิ์ (2548, หน้า 101-102) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้นำผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่งเสริมสุขภาพ : กรณีศึกษา โรงเรียนเขื่อนเจ้าพระยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551, หน้า 15) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับทฤษฎีปัญญาท้องถิ่น วัฒนา ตรงเที่ยง (2553, หน้า 220) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมชั้นประถมศึกษา กัมปนาท อาษา และคณะ (2555, หน้า 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่าย เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จักรก วงศ์กาฬสินธุ์ (2556, หน้า 132) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้หลักการเจริญสติปัญญา 4 ตามแนวทางของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการอารมณ์ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และอรรวรรณี ไชยปัญญา (2556, หน้า 165) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทีมของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม

3. การจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครู

โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ผลการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม แนวคิดของ อรรวรรณี ไชยปัญญา (2556, หน้า 463-505) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทีมของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และสายสุนีย์ กลางประพันธ์ (2556, หน้า 409-447) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คุณสมบัติของวิทยากร ดำเนินการฝึกอบรม ขั้นตอนการฝึกอบรม กำหนดการฝึกอบรม โครงสร้างหน่วย การเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมสำหรับครู ก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบประเมินความพึงพอใจ แนวทางดำเนินการฝึกอบรม แนวทางสรุป และจัดทำรายงานผลการฝึกอบรม

ผลการวิจัยนี้ ยังเป็นไปตามทฤษฎีของ Scott (1970, p. 124 อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ ผาสี, 2549, หน้า 45) กล่าวว่า การเสริมสร้างความพึงพอใจหรือการเสริมสร้าง เจตคติที่ดีต่อการเรียน คือ พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการ ของแต่ละคน การให้กำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าการลงโทษ การให้การชี้แนะแนวทาง ปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม การจัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนได้มี ส่วนร่วมและการลงมือกระทำเอง การสร้างบรรยากาศให้เกิดความสนุกสนาน ชี้ให้เห็น ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง และมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อส่วนนั้น จะทำให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเกิดความภาคภูมิใจ และในที่สุดก็จะมี ความพึงพอใจและมีเจตคติที่ดีต่อ การเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการจัดการฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานและธรรมชาติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 วิทยากรผู้สนใจ ควรศึกษาคู่่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลในทุกหน่วยการเรียนรู้ให้ละเอียด ให้มีความเข้าใจ ชัดเจนตรงกัน ตลอดทั้งเตรียมสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนทำการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

1.3 ก่อนฝึกอบรมควรมีการชี้แจงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรับทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม การปฏิบัติตัวขณะฝึกอบรม เพื่อลดความวิตกกังวลในการเข้ารับการฝึกอบรม และเพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

1.4 ควรจัดบรรยากาศ และสถานที่ในการฝึกอบรมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งรายกลุ่มย่อยและรายบุคคล ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

1.5 ควรมอบเกียรติบัตรที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเมื่อการฝึกอบรมเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดภาคภูมิใจ และมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ด้านคุณธรรมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ทำการวิจัยผลการฝึกอบรมที่เกิดกับครูในโรงเรียน เพื่อประเมินคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในระยะยาว

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับครูโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ไปพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ
เพื่อให้เกิดวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร